

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

БЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2 $\frac{1}{2}$ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ЗВЕЗДИЦЕ.

од велинке.

Српкињи.

Лепи су ти зубићи!
Бујне, дуге власи;
Црно око, ватрено,
Што и живот гаси:
Вито тело, к'о јела
Што те дивну краси —
Ал' најлепши украсе ти:
Дична Српкиња си!

Највеће зло.

Доброта без дела:
Срце без доброте;
Лепота без стида;
А очи без вида —
Сачувајте Боже
Такове страхоте!

Нада.

Нада нам је дивна, нада нам је мила;
Надати се треба;
Јер она нам двери, кад нас јади скуче
Отшкрине од неба.

Искреност.

Искреност је круна најлепших врлина,
Зато с' ваља крије груд'ма у дубина!

Како бива.

Закуцало срце при погледу бајном,
Уздахнуле груди с првом милом тајном;
Срце, груди болне с милом, слатком тугом
Обамреше с миља у пољубцу дугом.

СРПСКИ ПОНОС.

Данас је, хвала Богу, сасвим обично нешто, кад се говори или пише о друштвеним приликама, да се спомене и женски утицај било при прогресу (напретку, растењу, било при регресу (опадану) друштвеног живота. Узмимо ма какав моменат друштвени без разлике по

величини друштва, посматрамо добро, и уверићемо се о истинитости утицаја женског. За то нека нам није ни најмање чудновато, кад научењак др. Рајх вели: „Свила је нама у друштвеним приликама из ране младости опредељен нарочити круг рада и кретања мисли.“

Речју „свима“ показује научењак, да из споменутог опредељења нису ни женске изостале, јер и њихов позив треба да је реагенс на свако мртвило и застој друштвени. И баш за то, што су и женске не само позване на рад у друштву, но су и одговорне, имали би овде искрено да предочимо једну друштвену ману, која је готово урођена у нашем женскињу.

Још су стари филозофи изrekli: да само онај народ има будућности, који имаде племенитих страсти и лаких мана. Мана, што ћемо ју споменути, стара је, урођена, скоро рећи да је прешла у особину српског народа, али је она пре лепшој мети грела, но што греде данас, јер је изопачена. За то ипак нисмо да ју искоренимо, но да ју мало по мало изведемо на прави правац. А за што баш да у женском листу расправљамо о тој мани, те да је предочавамо женскињу нашем? За то, што је оно исту скренуло с правог пута, те је дужно то на прави пут довести.

Ко поле познаје Србина по његову животу и делима из прошлости, свак ће знати, да је Србин имао између осталих и ову племениту ману, која му је у особину прешла: поноситост или понос. Тај понос беше израз духа, правог српског духа, који у светској повесници заузима ретко, ал' знатно место; јер је створио својим животом умно благо, које ће вековима показивати Србина и човека у свему: било на мудрој беседи, било на одважном делу, а било то у време рата, било у време мира. Једном речи Србин и Српкиње поносили се сами собом, али само за то, што су Срби, какови треба да су!

Јест, али кад се стаде увлачити туђински дух, кога — као што повесница прича — увлачише женскиње стране, па га попримаше наше, онда туђински дух надвлада, и прави српски понос, који се клонио само на истицање личних особина претворио се у горди понос, у презирање својих најближих, т. ј. у међусобном нашању. Место једнодушности у делу и животу, овлада лична интолеранција, међусобно презирање, незадовољство, растрој у српском друштву.

Погледамо л' данашње наше српско

друштвено стање, видећемо, да је оно жалосно, недостојно српског имена. Задубимо се, испитујмо узроке том стању, наћи ћемо: да су женске велик виновник том стању. Између осталих узрока ћемо наћи и уверити се, да је отуда: што су женске напустиле свој прави српски понос, присвојиле стран и дишу духом тих елемената. Нема ти ту више оног заједничког искреног додира и саучешћа у раду и животу него се гледа и на разлику сталежа и материјалног положаја; нестаје оног поноса „ја сам Србин-Српкиња“, нит се Српкиња дичи и поноси тако оним, што је наше, већ овлађује интолеранција међу нама самим. . . Онај је, или она боља, која туђим духом може све то више да импонује свом српском духу. . .

Није истина, што рекох зар? Погледајмо се у говору, понашању, ношњи, раду, дружевности и т. д. И зар нећемо наићи гордо презирање свега, што је наше, а у том да предњаче баш Српкиње! И зар је једна, кад би је упозорили на ту ману, одвратила: „Тако хоће мој понос! или мој понос ми не да друкчије!“

Понос, понос! Јест, треба га имати, али само као што се уверисмо, правог српског поноса, који ће српско друштво узнети на ону висину, на којој треба да је. Овако, ако устраје т. ј. ако и даље буде владао горди понос, поношење, све ће већа застојалост у српском друштву овладати. А шта је за нас српско друштво? Огледало нашег приватног и јавног живота! То нам је све и сва, па зар и то да напустимо?! И овако смо упали у очи. Пре неких дана ми причаше висока једна личност, како га је у разговору запитао румунски генерал Дода: „А шта је са браћом Србима? Нешто ми чудновато изгледа, што се они и сувише мирни показују. Или је то ваљда струја така овладала?“

Заиста је овладала струја немара и свега, што смета правом нам друштвеном животу. И то све бива, јер нема српског поноса; све ће то дотле трајати, док се не поврати српски понос! . . И зар Српкиње да не опоменемо на тај важни фактор друштвени нам — на српски понос?!

Ј. К—ћ.

ДОПИСИ

Вел. Кикинда, 9. јуна 1892. (Беседа срп. певачког друштва „Гусле“ у славу 25-то годишњице крунисања Њихових краљевских Величанства нашег Фрање Јосифа I. и Краљице Јелисавете.

Не могу на ино, а да се не латим пера, те да опишем ову лепу свечаност, коју је приредила наша вредна певачка дружина у великој двораи нове варошке куће, те смо тако ми Срби први били, који смо се провеселили у нашој лепој новосазиданој варошкој кући.

Можда ће се која од поштованих читатељака чудити, што ја баш у нашем женском листу пишем о тој ствари; но повода ми је дала та околност, што се у нашој средини основало лепо коло младих певачица, о којима ћу доцније још коју проговорити.

Даклем да почнем из почетка: То исто вече — 8. јуна — приредило је и мађ. певачко друштво „Даларда“ забаву, те је из узрока тог на српској беседи било само српско друштво. Све три женске задруге: српска, мађарска и јеврејска хтеле су у заједници са оба певачка друштва на тај дан да приреде забаву, на што је друштво „Гусле“ и пристало, али мађ. певачко друштво је хтело за себе. Морам на моју велику радост признати, да ми нисмо ништа изгубили што нисмо с њима заједно провели ово вече, но — шта више, барем смо се својски провеселили.

Милина је било погледати, како се дворана напунила самим Србима и Српкињама. Готово сва интелигенција српска је била заступљена овде, осим неких, који не хтедоше увредити „Даларду“, те не смедоше доћи на српску беседу. Но о њима нећу овде говорити, јер имам о много лепшим стварима да вам причам.

Беседа се отпочела тек после девет часова, јер се наша публика као обично врло касно искупила, и текла је овим редом:

Прво се певала царска химна, коју су врло лепо и складно одпевали певачи и певачице друштва „Гусле“.

Затим је одпевао опет мешовити збор

од Т. Драт-а песму „На води“ на опште задовољство публике.

3. „Српски пој“ од Каливоде, које је врло лепо одпевао мушки збор друштва „Гусле“.

4. „Ја љубим сјај“ од П. Булахова и „Срећан пастир“ од Р. Толингера, отпевала је гђца Мила Биримчева, наша вредна млада забавиља. Госпођица Мила Биримчева све нас је занела својим дивним гласом — после сваке песме је публика показала своје одобравање бурним тапшањем и усклицима: живела. Особито се допала ова друга песма, коју је морала и поновити. И госпођица Даринка Косићева је својом вештом пратњом много допринела сјајном успеху ових песама.

5. „Птице селице“ од Н. Самсонова, одпевао је женски збор друштва „Гусле“, које је пратила на гласовиру госпођица Сиди Пачу. И ову песму су лепо и складно одпевале наше младе певачице, ма да иначе ова композиција баш није врло zgodна за нас, јер би ми радије чули какву песму са српском народном мелодијом из уста наших младих певачица, што ће мислим првом приликом и бити. Хвала нека је нашој врлој Српкињи гђи Сиди Пачу, што се примили да увелича славу овог вечера.

6. „Тихи поздрав“ од Р. Толингера, певао је мешовити збор друштва „Гусле“. И ова је песма на опште задовољство отпевана.

7. „Жетва“ од Т. Драта, коју је отпевао мешовити збор друштва „Гусле“ са малим квартет-солом; соло су отпевале гђце Даринка Косићева и Марија Бандићева, госп. Пера Михајловић и Д. Недомачки. И ова је песма тако лепо и складно отпевана, те је и пропраћена бурним одобравањем и усклицима.

На последак је публика хтела да захвали на уживању вредном председнику друштва „Гусле“ г. Милану Пегровићу адвокату, који је, пошто нема још коровође, и научио исто друштво све песме, те га је за то поздравило бурним „живио!“

После беседе следовала је игранка, која је трајала до зоре.

Ову сам беседу највише с тога описао, да и наше Српкиње виде, шта све може учинити српска слога. Тако је прошло и ово вече сложено и весело, те нам је за дуго оставило пријатну успомену. Стојећи још под утиском ове пријатне и лепе забаве, морам рећи још коју и о нашим новим члановима друштва „Гусле“, о младим певачима и певачицама. Има већ више времена од кад су се најодобранији чланови наше омладине придружили старијим члановима певачке дружине, а ови их (осим неких, које нећу за сад именовати) раширеним рукама дочекали, те сад заједно вију песме и загревају готово угашени пламен љубави према овој честитој дружини српској. Особито мио и пријатан утисак учинило је на нас коло младих певачица, којих има много, и ево им имена; нека се знају на све стране Српства имена ових наших вредних Српкињаца, које се с таквом љубављу одале неговању срп-

ске песме и слоге, а то су гђе: Вида Мајинска, Даница и Олга Видака, Даринка Косићева, Емилија и Тинка Рајкове, Мара Бандићева, Мила Биримчева, Наталија Станкова, Пава Петровићева, Фема Веселиновићева, Јулија Петровићева и Меланија Јовановићева.

Све сама бисер зрна наше омладине. Гледајући дивно коло ових младих певачица, слушајући дивне песме, које тако лепо и складно отпеваше, и нехотице ми се скотрља суза радосница из ока, а из срца ми се оте молитвица, да их Бог још дуго поживи, да и у данима озбљнијима тако сложено и сестрински пруже руке једна другој, као што то сад чине.

Завршујући ово неколико речи, морам још једном захвалити и у име моје и целе публике, г. Милану Петровићу као председнику и коровођи, даље и свима члановима друштва „Гусле“ на уживању, које су нам пружили и које ће још дуго времена оставити пријатну успомену међу нама. Живели!

— ни —

Вршач, 9. јуна 1892.

Штовани читаоци цењеног овог листа извештени су, да је добротв. задруга Српкиња Вршчанака у седници главне скупштине држане 9. фебруара о. г. једногласно изабрала за почастне чланове гђу Терезију Канижу и г. Мексу Пантелију, с обзиром на њихове стечене заслуге око подизања и унапређења, задруге ове.

Има л' што узвишеније на овоме свету, него кад човек са својим силама и радом, чистим карактером ради на бољитак каквог удружења. Да л' може човека што више задовољити од тога, кад с ведрим челом и мирном савешћу гледа како напредује тело једно, у ком је и он годинама својим знањем и умењем доприносио, да је то тело данас заузело угледно место у социалном и јавном животу?* И гле! Задруга хоће своје трудбенике достојно да награди и то највишом почашћу, коју може дати, изабрав своју многогодишњу начелницу и свога многогодишњег перовођу за почастне

* Заиста не!

чланове. Овим својим поступком, доказале су чланице добротв. задруге да схваћају свој позив у потпуној мери, да знају достојно наградити своје раденике, који су ревносим заузимањем својим много допринели, да задруга ова данас управо цвета.

Управни одбор добротв. задруге ове одредио је једно изасланство у особама: гђе начелнице Меланије Савићке, Јелене Балојеве и Даринке пл. Бота, које су предале својој досадашњој дичној начелници почасну диплому. Гђа Терезија Канижа, примивши диплому, овај видљив знак узане почаст, захвали се, потстрекавајући изасланице на даљи рад и обећавши да ће интересе задруге и на даље својски потпомагати. При поласку депутације подари дарезљива госпођа ова 10 фор. на добротворне цељи, што јој се овим путем изриче благодарност Хиљадиле се — Бог дао — оваке Српкиње у народу нашем! Господину Макси Пантелију уручио је почасну диплому садањи перовођа Емил Пандука.

ОСНОВНО ПИСМО СОФИЈЕ ДРАЖИЋА ИЗ СТ. БЕЧЕЈА.

Ово заветно писмо поменуће велике родољубке достављено нам је пријатељским путем и како је оно важан и први акт, којим се отварају милостиља срца и нашем женском подмлатку: то судимо да ће служити неким на подражаваће, а неким на утеху, те га износимо овде у целости, заједно с клаузулом одобрења енарх. админ. одбора бачког и високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе.

„У жељи тој, да моме српском народу како и колико могу добра учиним, завештавам своју у Старом Бечеју на пијаци лежећу под гр. бр. 1033. уведену кућу, парц. бр. 1754. пописни 1012.; даље парц. 1787—1788. пописни бр. 1031. уведену другу кућу са кућицом у авлији, два магазина, осталим побочним просторијама, и баштом — како то данас стоји — на ту цел, да се приход од ових непокретности употреби на оснивање фондације, која ће се звати: „Завет Софије Дражића рођ. у Вршпу Живановића за васпитање сиротих девојака српске народности а грчко-источне (православне) вероисповести.“

На ову фондацију даровала сам даље десет комада мојих деоница „Бачко-нотиске штедионице у Ст. Бечеју,“ под бр. 160. до закључно 169., која свака на 100 фор. а. вр. гласи, а уплаћена је са 70 фор. в. вр. по комаду. Приход ових деоница за века мога уживаћу ја, а по смрти мојој ова фондација. Ако се за века мога одреди уплата на ове деонице ово ћу сама подмиривати.

Примећувам да су непокретности у овом писмену назначене још у т. у 1880. године под гр. бр. ⁸²²/881. на име ове фондације на основу засебне једне моје исправе под оваким именом: „Завештање Софије Дражића под управом српске православно-црквене општине старо бечејске“ у грн-товници преписане; даље да сам издала одобрење ради преписа горњих 10 ком. деоница на име ове моје фондације. Изрично напомињем још и то, да на овом мом имању никаква дуга нема.

Ради одржања, сачувања и руковања ове фондације наређујем следеће:

I. Из ове фондације учиће и изобразити се девојке примерног и скромног владања српске народности и грчко-источне вере, а деца сиромашнијих родитеља као: трговаца, занатлија, званичника, свештеника, учитеља и иначе образованијих сталежа, а у ванредним приликама, у случају каквог особитог умног дара, и деца ратарског сталежа, која су основне, или средње школе, било српске, било других народности са одличним успехом свршила а желела би, да виши који учевни завод походе, како би временом своје народу од користи бити, а себи опстанак осигурати могла. Овде подразумевам више српске девојачке школе, као што ове данас постоје у Панчеву, Новом Саду, Сомбору; даље српске препарандије у Сомбору и Горњем Карловцу; немање и остале земалске и ванземаљске школе и заводе, у којима ће се питомица за какво корисно звање изобразити и спремити моћи, као: за лечника медицине, за лекарку (апотекарку), за вештакињу у сликању, музици или певању; за глумицу, учитељицу или васпитатељицу; за трговачку струку (књиговође, благајника и т. д.); за газдинску и економску струку: за поштанско и телеграфско звање; једном речи: за свако оно звање у јавном или приватном животу, којим ће себи опстанак обезбедити, а народу и отаџбини својој од користи бити моћи.

Искључујем пак изрично оне заводе или школе у којима су учитељи свештеници или калуђерице римокатоличке вероисповести било ког реда.

II. У погледу времена, кад и како да ово моје завештање у живот ступи, наређујем следеће:

1. За века мога уживаћу обе куће сама, и сносићу и све терете, као: обдржаваће кућа у добром стању, порезу и све јавне дације, осигураће против ватре и т. д.

2. По смрти мојој прелази пак право уживања искључиво на малу кућицу, налазећу се усред авлије велике куће бр. 1031. састојећу се из две собе, кујне,

комора и шуна у авлији (осим двеју, што припадају к становима у великој кући) са баштом, на моју сестру Марту Бошковић рођ. Живановић, а после њене смрти прелази то исто право уживања речене кућице са просторијама и баштом на моју братовљеву снаху Милку Живановића.

3. По смрти мојој — ако ме Марта преживи, и кад ступи у право уживања — има јој се доживотно из прихода 300 фор. а. вр., т. ј. три стотине форинти а. вр. годишње, месечно у напред издавати; а после смрти њене, — ако њу Милка преживи, и кад ова у уживање те кућице ступи, — има се овој до смрти њене та иста свота од годишње 300 фор. а. вр. (три стотине фор. а. вр.) на исти начин издавати. — Изрично примећујем, да се ова издржавања имају плаћати, у колико после неопходно нужних трошкова, 300 фор. претече; даље, да по смрти и једне и друге ово издавање престаје. За случај, ако би било Марта Бошковић, било Милка Живановић, од руководеља ове фондације или црквеног одбора више потраживале, него што сам им оставила, па би због тог парницу подигле, некључујем их од сваког уживања.

4. Одмах по смрти мојој нека се приход прикупља, у штедионицу и на приплод оставља: па кад свота на пет до шест хиљада фор. а. вр. нарасти, нека се једно темељно ново здање подигне и сазида на оном кућишту, где се сад кућа под бр. 1012. налази, имајући пред очима то, како ће се ова нова кућа тако удесити, да што већи приход доноси.

5. Исто тако временом желим, да се и са кућом под бр. 1031. поступи, и да се ова кућа — било изнова сагради, било пак преустроји и уреди, како ће својој сврси најбоље одговорити моћи. И на једну и на другу кућу нека се у своје време мраморна плоча на српском језику и ћирилицом са овим надписом узиди: „Софија Дражића рођ у Вршцу Живановића сиротим девојкама.“

III. Кад том време буде, има се од-

почети са издавањем штипендија. Поједина штипендија, износеће годишње 400 фор. а. вр., а по околностима може се ова свота до 500 фор. а. вр. повисити. За случај пак, ако питомица универзитет који похађала буде, и ако се достојна и заслужна покаже, овлашћујем руководеље, да јој годишње штипендију по околностима, потреби, и своје увиђењу повисити могу. — Кад да се почне са издавањем, и колико ће питомица у једно и исто време ову уживати моћи, има ће да установе они, које ће за руководеље ове моје фондације именовати. — За начело нека служи, да питомице имају бити примерног и скромног владања задахнуте духом и љубављу према својој православној вери и отаџбини, српске народности, грчко-источне вере, сиромашнијих родитеља, а одликују се у науци. — Питомице могу бити из свију крајева у којима српски народ живи, наиме: из Угарске, Хрвацке, Славоније и Далмације, Војене Крајине које су данас једна Угарском а друга са Хрвацком и Славонијом спојене — Наредујем, да се питомице могу и у школама односно универзитетима које европске државе учити и изобразавати, како би до што шире и простране образованости и науке доћи могле. Изрично напомињем још, да код избора питомица не сме се имати обзира на пријатељство, сродство или буди какве личне околности, но једино на заслугу и способност. Боље нека их буде мање честитих и ваљаних, него много а лошијих.

Ако би се која питомица рђаво учила, или јој владање не би захтеву одговарало дужни ће бити руководељи да јој штипендију ма у које доба одузму. Питомице пак дужне ће бити унапред јавити, у који завод желе науке ради своје поћи; и онај завод, који се од стране руководеља за сходан не пронађе, дотична питомица похађати не сме.

IV. Жеља ми је, да се са издавањем штипендије по смрти мојој — ако иначе буде могуће — у седмој години одпочне.

(Свршиће се).

БЕЛЕШКЕ

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Српске више девојачке школе у Новоме Саду и *Панчеву* већ су довршиле своје школске године и издале су своје штампане извештаје, по којима се види, да је у новосадској било уписано 105 редов. и 22 приватне ученице свега 127, а у панчевачкој 107, само редовних. У новосадској је од редовних изостало 6 до краја године ишло 99 ученица. У панчевачкој је изостало 8, те је тако и тамо остало до краја године исто толико ученица, као и у новосадској школи. Новосадска пак има испитаних 108, а панчевачка 96. Оспособљено је за прелаз у новосадској 103, а у панчевачкој 86. У новосадској има да понове предмет њих 6, а у панчевачкој 5 да понове предмет а 4 разред. У новосадској је било 119 Српкиња, 2 Хрватице, 3 Мађарице, 2 Немице и 1 Јеврејкиња; а у панчевачкој 106 Српкиња и 1 Немица. По вери пак у новосадској: 118 православних, 8 рим. кат. и 1 Јеврејкиња, а у панчевачкој: 106 правосл. и 1 протестанткиња. У новосадској је било из места 61, а са стране: 66, а у панчевачкој из места; 68, а са стране: 39. — Новосадска има свој фонд од 25.762 ф. 50 н који се капитализира, а панчевачка: 21.022 ф. 42 н, али има завештаних ова школа још од покојног Дим. Голубовића 25.000 ф и од пок Алексе Касани новића имање у вредности од 15.000 ф., које имају наследници доживотно да уживају.

Српска вел. гимназија у Новом Саду завршила је такође свечавим начином 18. (30.) јуна о. г. своју шк. 1891—2. г. Ова наша школа имала је прошле шк. године уписано 283. ученика, од којих су довршили годину 267 и међу овима само 1 приватан ученик. Од ових су Срби прав вере: 259, 1 Мађар, 4 Хрвата, 3 Немца, сви су ови рим. катол. а 1 мојсијевац. По становању било их је из места: 45, из Угарске: 129, из Хрватске и Славоније 77.; из Босне и Херцеговине: 7; из Србије: 8., из Црне Горе: 1.

Новосадско српско забавиште држаће свој завршни испит у четвртак 2. јула о. г. и онда ће се школица распустити на 6 недеља, док трају ове велике врућине. У забавишту том било је уписано 44 деце и за ово кратко време од Ускреса до сад, научила су деца доста песмица, поука и игара. Да је стан угоднији било би и више и боље. Забавиште су посетили први месец епархијски школ. референт г. Стева В. Поповић а сад пред испите и приврем. глав. школ. референт. г. Никола Ђ. Вукићевић.

Завршна школска свечаност. Новосадска српска виша девојачка школа уобичајила је од неколико година, да завршује школску годину сходном свечаношћу; па тако је и ове године

било. Деца су лепо певала, појала, декламовала и свирала и на завршетку је ученица из IV. разреда Марија Стејићева лепим својим говором завршила светковину, којим се топло захвалила својим наставницима на труду и опростила се од својих другарица, млађих разреда, тако дирљиво, да је и многој матери измамила сузу из ока. С овом свечаношћу била је скопчана и изложба дечијих ручних радова, цртања и писања у лепом и богатом броју, те се многобројна публика светковином и овом изложбом задовољно вратила.

Рацковићев завод. У В. Кикинди умрло је пре 20 година Србин православне вере и бивши биров тад. диштрикта в. кикиндског Кузман Рацковић, који у својој опоруци остави преко 60.000 фор. а. вр. на подизање једног женског завода под именом: „Опште полезно заведеније Кузмана и Ане Рацковић“ где би се **наше матере** изображавале и практично спремале за добре домаћице. Из разлога, што је покојник у своме, српским језиком и ћирилицом, писаном тестаменту говорио само *наше*, а није споменуо нигде *српско и православно*, узела је држава у своје руке ову целу фундацију, која је нарасла до сад на 100.000 фор. и подигла је државну мађарску шесторазредну основну школу у В. Кикинди, коју почетком идуће школ. 1892.—3. год. и отвара. С том фундацијом скопчана је и годишња припомоћ од 25 ф. за 40 девојчица, која ће се сад давати деци без разлике вере и народности из целе торонталске жупаније, а по себи се разуме, да ће и та милост допасти само мађарској деци, јер ће ју делити жупанијска власт. Ово нека служи за опомену нашим Србима и Српкињама, како треба да поступају при завештајима.

Женска гимназија у Будапешти. Једно коло угледних и одличних грађана будапештанских мушког и женског пола, покренуло је мисао, да се у Будапешти подигне женска гимназија. У то име су већ имали прошлог месеца свој састанак; а на челу тога покрета стоји госпођа Поликсена Пулски, професор Херман и Бела Викар. Како гласови казују, изгледу су врло повољни.

Изложба учила. Крајем августа месеца о. г. приређује земаљ. влада у Загребу за време хрватске учитељске скупштине, изложбу учила. По извештајима студа, биће то лепа и велика изложба и ми се надамо, да ће и српски учитељи употребити ову прилику, да се упознају са средствима, која им олакшавају рад и напредак наставни.

На свечилишту будапештанском било је прошле 1891.—2. шк. године: 197 професора,

40 асистената, 4 учитеља и 1 „фехтмајстер“. Од ових су били: 81. редован, 29 ванредни, 89 доцената и 4 сунтитута. Слушалаца је било уписано на крају шк. год. 3259 и то: 82 теолога (богослова), 1667. правника, 950 медицинара, 305 филозова, 188 фармацента (апотекара) и 67 слушалаца за бабичлук. По вери је било слушалаца: 1386 рим. католика, 1033 израилћана (јевреја), 356 реформата (калвина), 301 евангелика (лутерана) 100 православних, 75 унијата. До краја године иступило је 292 слушаоца, највише правника, јер од 1864. уписаних правника остало је 1667; дакле 197. иступило.

Учитељско удружење у Србији држаће своју IX. редовну скупштину 6. јула о. г. у Шапцу. Шапчани се јако спремају да дочекају и угосте ове миле госте, за које спремају и бесплатне станове.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Да сачуваш руже. Свакога лета нападају на руже неке зелене бубице и поједу јој лишће, те онда и ружа мора да угине. Неки економи и пријатељи цвећа тамане тај гад овако: Пошприцају крону водом, па онда просију над њом ситног дрвеног пенела, који се ухвати за мокро лишће. Она хемијска садржина, што је у пенелу не прија том гаду и он се разиђе. Сутира дан се спере пепео и ђубри тако земљу, те имамо две користи од тог начина, а врло је јевтино средство и свако га може употребљавати.

Убоди од зарезника да не болу. Метне се на место режањ црна лука; то се често понови и бол одумине. Ако је пчелин убод, онда се жаока прво извуче.

Против комараца не помаже никакво кађење, боље је намазати руке и лице са зејтином од каранфила, размућен у шпиритус или „франц-брандвајн“. Сачувати се може, да не уђу у собу само тако званом прозорима од сита; а и кад уђу у собу, најлакше се измаме, кад се остави свећа неко време на пољу пред вратима, а прозори се затворе и запуше, те они изађу на свећу.

Буве да одбијеш од постеље. Поспи кревет, особито где средом тела лежиш, с прахом од бува, који се добије у дућану за неколико новчића, зове се персијски прах, па ћеш бити миран од бува, па и од стеница, ако их има. Наш свет растерује тај гад и оним цветом, што се зове „волово око“. Метне у постељу неколико струкова па се од тог задаха разбегну; а тог цвета има свуд по ливадама. Неки пошкропе постељу водицом, у којој су опарили тај цвет.

Муве и бубе да не досађују биљу и стоци: Раствори стипее у води (4 лота на по литре воде) па том водом попрскај стоку и биља, где тај гад долази.

Зоље у гвезду да подавиш: Вежи ноћу на

штап крпу замочену у петролеј и турп то у улаз гвезда и подржи мало, па ће све помањкати.

Твора да ухватиш: Мети гвожђе за пацове ал за мамак стави мало амбре из апотеке; на овај мирис одмах дође; ал он је врло страшљив па по 2—3 дана обилази и тек онда наиђе; кад види, да се гвожђе није сместа макло. За то не треба дирати и мицати гвожђе.

Траву с кадзме да истребиш; Не ваља чупати, јер се тако покрене и помести камен, него ваља полити траву сумпорном киселином с водом помешаном ($\frac{3}{4}$ воде) и то ваља одмах чинити чим се трава помоли, јер ако напустити извалиће камење

Кокочињак да отребиш од вашију: Узми од кречара кречне прашине и баци 2 шаке у кокочињак, ал у вис, да се од тог начина тамо као облак и да се тај прах ухвати и по слемени и по зидовима изнутра. Тај прах убије сав гад, а што падне по патосу, то ваља счистити па нађубрити земљу за цвеће. Тако ради други и трећи дан, па ће живина бити мирна од те напасти.

Кокочињак од заразе да очистиш. Чим почне живина побољевати и гинути, ваља кокочињак очистити (десинфицирати) и то овако: Изјутра, чим кокочи изиђу, стави у кокочињак жива угљевља и поспи на то доста сумпора, добро затвори, да онај љути дим свуда кроз пробије и тек после подне отвори и добро проветри кокочињак.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

О јелу и пићу. Јела и пића, која узимамо, не треба никад да су топлија од крви човечије (28—32° R.), Јела ил пића топлија, већ су шкодљива. Може поднети и до 45°, топлоте, ал 48° већ је сувише топло. Одвећ топла јела и пића нанела су многима зла; али и сувише хладна јела нису здрава. Најбоље је хладно млеко; оно се може узимати у сваком облику. У млеку је скоро иста храна, што и у месоу. 1 литра млека има толико хране колико 1 килгр. меса; само ваља пазити, да је млеко од здраве краве ил овце и да није кварено. Млеко је особито за децу пробитачно и ваља бар трипут на дан да га узимају.

Спавање при отвореним прозорима. Наступило је лето, омара попала. Човек сад обично више ради телесно но зими, па му је и одмор нужнији; ал ако је и у спаваћој соби така врућина, као на поље, онда се неће ни један члан у такој себи сном одморити. За то је потребно, да се у собама, где се спава, оставе прозори отворени; али не тако, да буде у соби промаје, а не ваља сасвим ни отворити прозор, јер се пред зору нагло расхлади ваздух, па лако може човек да назебе. Прозор дакле ваља само одшкринуту држати, два прета ши-

роко и то је довољно за промену ваздуха. Приметило се то, да они људи, који спавају овако при отвореним прозорима, нису никад изложени тако назебима, кијавицама и т. д. као они, који проводе трећину века у заштитеним и непроветреним собама

За утопљенике: На једној лађи морској, падне некако један лађар у воду и утопи се. Други су га лађари извукли на брзо и покушавала сва средства да поврате живот свом другу. На то дође један старац и стане утопљеника трти крупном сољу дуж леђа толико док га није прокрвавио и утопљеник отвори очи и проживи. У несрећним случајевима, ваља се и овим средством послужити.

РАЗНО.

Српски учитељски конвикт у Новоме Саду имао је 27. јуна о. г. своју трећу редовну главну скупштину, од како је друштво потврђено. На том скупу се искупило 23 учитеља члана оснивача и неколико учитеља и учитељица нечланова али пријатеља ове установе. По извештају председникову и благајникову има уписаних оснивача (учитеља) 111. Од тих је 4. умрло, а 4. су својеволјно иступили, те је тако остало у друштву 103; али по извештају председникову и међу овима има још 7 чланова који за обе године осим уписанине нису уплатили ни једну рату даље; а и од осталих чланова велики број неуредно уплаћује своју чланарину, јер има на дугу близу 1000 фор. чланарине. С тога је скупштина после и решила, да неуредне платине имају на свој дуг у будуће плаћати 6% затезне камате. Потпомашућих чланова има 81, који су већином исплатили сав свој улог. Имање друштвено достигло је крајем јуна месеца о. г. своту од 16.261 ф. 10. н. Управа је иста остлала, па и одбор исти изузимајући двојице нових чланова. За почасног члана изабран је г. Јован А. Ђуричић-Биорац из Руме, који је поконио овом друштву 500 фор. у спомен своје упокојене јединице ћерке Ане.

Свечан парастос. Српски народни учитељи и чланови „српског учитељског конвикта у Н. Саду“, одржали су после свјег редовне глав. скупштине, коју су држали у Нов. Саду у суботу 27. јунија о. год., свечан парастос своме првом и највећем добротвору покојном *Николи Кнежеввићу* учитељу Шурјавском, који је осим других фундација за просветне и хуманитарне цели оставио овом друштву 6000 фор. а. вр. На истом парастосу чинодјејетвовали су пречасни г. прота Милан Ђираћ и прота Павао Балта, протопресвитерски капелан г. Петар Костић и јерођакон г. Георгије Видици, а учитељи су сами на јектенија одговарали. На том парастосу поменути су и остали добротвори, чланови и приложници, који се прошле године упо-

којили. По обављеном парастосу држао је председник истог друштва А. Варађанин свечан говор у спомен врлог покојника; а за тим су отишли сви учитељи на успенско гробље и положили венац на крст своме новом добротвору покој. *Толи Зековићу*, новосадеком грађанину, који је оставио овом друштву 1000 фор. а. вр. Како је у том гробљу сахрањен и покој. Др. *Ђрђе Патошевић* отац нове српске народ. школе: то су учитељи отишли и на његов гроб, целивали крст и отпојали: „сосвјатими у покој“ и „вјечнаја памјат“.

Освећен је темељ новој резиденцији српског патријарха и митрополита у Ср. Карловцима 18. (30.) јунија о. год. на свечан начин. Резиденција је подигнута на месту старе, која је пуних 100 година бија сведок многих лепих, а боје и многих тужних дана оностраног Српства. Резиденција ће коштати 208.357 фор. 70 нов. за коју је саставио план и извршење зграде примио г. Владимир Николић архитекта у кр. срп. министарству грађевина у Београду.

Иван М. Поповић наш вредни сарадник изабран је једногласно за учитеља у Сентомашу. Уједно јављамо, да се верио с гђицом Ружицом Максимовићевом из Нов. Свда и да ће се венчати 5. јула о. г. Сретно им било!

Даринка Брашованова такође сарадница наша и учитељица у Тур. Бечеју венчала се прошлог месеца са г. Нерандићем. Сретно и њима било!

Кнез Данило престолонаследник црногорски навршио је сад 17. (29.) јуна о. г. 21. годину живота, и тако је по домаћим законима постао пунољетан. Тај дан се на Цетињу прославио врло свечано и кнез Никола је приредио ручак за 400 особа, пред којима је сина свога за руку провео, а народ их одушевљено поздрављао и честитао.

„Матица Српска“ у Нов. Саду примила је прошлог месеца *фонд* покојног *кнеза Александра Карађорђевића* у руковање, који је намењен образовању српског подмлатка. Фонд је нарастао с интересом на 96 267 фор. 56. н. Слава оснивачу!

Учени Срби. Осим Николе Тесле, који је данас чувен са своје електро-техничке струке имамо још *Мисајла Пушина* родом из Идвора у Банату, Србина правосл. вере, који је сада професор на свеучилишту Њујоршком у Америци, који је такође тамо славан предавач физике. Он се оженио богатом Енглескињом и сад путује по родбини својој и проучаваобичаје народне, као и земље где он живи.

Споменик Гундулићу. У Дубровнику се склопио одбор, који је издао проглас на наш народ, да прилаже прилоге за подизање достојног споменика нашем дичном песнику Гундулићу. За тај споменик има скупиљено већ 11.000 фор., али одбор хоће да подигне тамо угледан споменик песнику и Српству. Прилози се шаљу

у руке г. М. Борђи поглавице одбору или на г. Н. вит. Бошковића, благајника у Дубровник (Ragusa, Dalmatien).

Енглеска краљица Викторија славила је прошлог месеца 55. годину своје владавине. Краљици је било 18 година кад је села на престо, а данас је 73 године стара и још крепка и снажна. Ако је срећа послужи, да поживи још 5 година, онда ће дуже владати него и је дан од њених предака. У млађе доба огледала се краљица и на књижевном пољу.

За учитељице у Нелачкој издао је пруски министар наредбу, да сталне учитељице рада и учитељице у школама имају престати бити учитељице крајем оне школске године, кад се удаду.

Госпођа Марија Хоћ, тако се зваше једна

жена, која је дуго времена играла улогу мушкарца, војевала у буни 1848. г. прво у Бечу па после у мађарској легији, постала надпоручиком. одликована медаљом за храброст и код вилагоша ухваћена и заробљена од Руса. Она је у својој 18. години ступила као мушкарац у Бечу (звала се Лештик), отуда дође у своју домовину, назове се Карло (Драгутић) и ступи у редове „тиролеских ловаца“ и кад је ране у ногу, пређе у Хусаре (коњанике). Ту се испостави њен пол и она се уда за једног мајора и код вилагоша заробљена, и у ропству том постане мати. По смрти свога мужа преуда се за надпоручика Хоћа и умре у доста оскудном стању 30 маја о. г. у Буданешти у својој 62. години живота.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју ванредну скупштину 1. (13.) марта о. г. којој је председавала начелница задружна гђа Јулка Радовановићка а перо је водио задружни секретар г. А. Варађанин. Присутно је било 6 часницама и одборкињама 35 чланица.

На првом месту је решила скупштина једногласно, да се и онај новац, што се прилаже на издржавање забавишта, било једанпут за свагда било за три године, има прикључити општем задружном фонду, пошто задруга и тако прима на себе издржавање забавишта; но за то ће се ипак имена прилагача изнети у задружној школици као оснивача забавишних.

По том је приступила скупштина избору друштвене забавиље.

На расписан стечај пријавиле се четири компетенткиње: гђа Даница Камбер рођ. Младеновић из Рума испитана учитељица жен. ручног рада; гђица Евица Поповићева приватна учитељица из Ст. Пазове; Јубица Бугарска испитана учитељица из Каменице и гђица Мара Симићева учитељица из Нов. Сада. Скупштина је по саслушању извештаја одборског и прочитању свију докумената пријављених компетенткиња изабрала једногласно за забавиљу своју, гђицу Мару Симићеву с тим, да има о задружном трошку отићи на 3-5 недеља дана у Сомбор, да се тамо на српском општинском вероисповедном забавишту практично освешта у раду забавиље. Избор пак има се поднети на одобрење епархиј. школског одбору бачком и знања ради кр. школ. надзорништву бач-бодрошке жупаније. Забавиште се има свечано осветити на Цвети 29. марта (10. априла) о. г. а отворити и отпочети светле недеље у четвртак 9. (21.) априла о. г.

Пошто у садашњем привременом стану нема стана за забавиљу; то је скупштина решила, да

се забавиљи има издавати по 8 ф. месечне награде у име стана све дотле докле се не нађе у природи стан за њу.

Овом приликом решила је скупштина и то, да свако дете има у напред плаћати за обуку 50 н. месечно, а да се примају само деца од навршене 3. до навршене 6. године.

И пошто је скупштина одредила гђу, Марту А. Ђирићку, Анку Манојловићку и Катицу Мејанчићеву за одостоверење скупштинског записника разиђе се с усклицима: живела председница!

Одбор добротворне задруге Српкиња новосаткиња држао је 14. (26) марта о. г. своју редовну седницу под председништвом задружне начелнице гђе Јулке Радовановићке и пошто се оверовила оба последња записника од одборске седнице и ванредне глав. скупштине поднела је председница извештај, да је глуво-нема девојка Зорка Петровићева смештена у варошком убогом дому те да се задруга нема шта бринути за њу. — Извешћује даље, да је постигнута погодба за састав плана и прорачуна за ново здање, које је задруга мислила подићи у месној св. николајевској порти, и да му је издата награда од 25 ф., чиме се зидар Цоцек и задовољио. — Извешћује даље, да је изабрана забавиља отишла у Сомбор одмах трећи дан по избору и да су за послугу у забавишту узели Катку Ђорђевићку бившу школску послужитељку са 8 ф. месечне награде и слободним станом.

Овом приликом је решено, да се умоли овдашња срп. православна цркв. општина, да изволи издавати своју одређену припомоћ од 300 ф. почињући од 15. априла о. г. по нов. кал. кад ће школца већ редовно отпочети.

На позив председнице утаначен је изближе распоред свечаног освећења забавишта и решено је, да се нарочитом позивницом имају позвати на ову светковину осим чланица задруге и сви дојакшоњи приложници забавишта овог. За осве-

ћење водице да се умоли г. прота Милан Ђирић и да се умоли гђа Савка Суботићка чланица задружна да држи сходан говор, а тако и задружни тајник г. А. Варађанни да говори том приликом сходан говор.

Вел. Кикинђанака.

Добротворна задруга Српкиња у Вел. Кикинди имала је почетком марта о. г. своју главну скупштину. Из извештаја, који је управни одбор поднео главној скупштини Српкиња, за 1891. год. пребележио сам у кратко ово: У години 1891. имала је задруга 65 редовних и 13 помажућих чланова. Још ни у једној год. није задруга толико чланова смрћу изгубила као у тој. Тако од редовних преминуше: Анђелија Ружићка, Јованка Добрословац и Меланија Гравићка; од помажућих Мара Арновљевићка и Ника Јоановић. За ту годину држао је управни одбор 7 седница и решио 50 предмета. Осим редовне месечне припомоћи управни је одбор, у име заслуге, купио огрева преко зиме којима је било потребно, и многој сиротињи пружио новчане припомоћи, нарочито о већим празницима. — Давала је, и сад даје, по 10 ф. месечно *Луб. Филиповићевој* која свршује учитељску школу. — Оденуто је 85 деце школске и на ту је цел потрошево 299 ф. и 27 н., — осим тога је и г. *Риета Телечки* дао 10 фор. те су оденуте две девојчице. У тој години је отворено српско забавиште у које је врло леп број деце долазио. — На позив наше политичне општине задруга је учествовала на Темишварској изложби. Дивне српске рукотворине, ћилеме, безове, златан вез, торбе, сукно, — све је то задруга изложила и све са српским натписима снабдела. На целој изложби *једино* ови српски предмети имали су и српски наштампане врло лепе натписе. Ти се предмети тако донали да је стручни одбор једногласно досудио задрузи сребрну медаљу и диплому; а трговачки музеј из Будимпеште позвао је задругу да ступи пњима у сvezу, шаљући тамо рукотворине српске домаће радности, да они даље растурују, нарочито за иностранство. Задруга је одговорила да ће ступити у сvezу, — и већ је и главна скупштина одобрила на ту цел 500 фор. Тако ће задруга Српкиња порадиати да српске рукотворине буду имале прођу и у страним државама. — Сваког месеца су по две одборкиње походиле ручни рад у народној школи и о томе су извештај подносиле управном одбору. — По штампаном „Завршном рачуну“ — имала је задруга у години 1891 свега 1729 ф. 85 н. примка; а 1638 фор. 14 нов. издатка. У штедионици има 6128 фор. и 48 нов. — Већ из свега овога видимо како је обилат, како племенит и узвишен рад наше задруге Српкиња. Нема ту много речи, много разговора, — ту дела говоре! Једно је

само чудновато, што међу члановима нема ни једне ратарке и тек ако је две занатлијкиње. Да се и оне боље одазову, рад би могао бити још обилатији. Пре кратког времена поклонили је гђа *Марија Дудварска*, члан задруге Српкиња, задрузи 100 ком. своје композиције, „Мазурка“ (Goldregen) о којој веле да је врло лепа. Управни је одбор изјавио своју захвалност на томе дару. Та се композиција може добити од председништва задруге Српкиња по 80 нов.

У сиромашној једној српској породици нашло се троје деце, двоје мушких и једно женско. Све троје су потпуно развијени здрави а и ваљана им мајка налази се у повољном здрављу. Председница задруге Српкиња гђа *Нина Петровићка* и потпредседница гђа Сида Пачу, лично су отишле тој породици, те су однеле новчане припомоћи и увериле се шта би било најнужније. Скупљено је рубља, једно је дете дато дојкињи, а двоје мати доји. Задруга плаћа дојкињи 7 фор. месечно, а мајки даје припомоћи по 3 фор. месечно. Задруга се стара како би се све троје деце одрадило. То је заиста племенито, од наше задруге Српкиња! Живеле!

Белоцрквица.

(Свршетак).

7. Гђа начелница задружна Софија Станојловић, у име своје и осталих чланица задружних подноси оставку и захваљује се врло учтиво скупштинским чланицама на дојакосњем поклоњеном им поверењу — позивајући скупштину, да приступи избору нове начелнице и подначелнице као и остали часница и перевође задружног! —

Скупштина не прима оставке, већ изричући своје признање како гђи начелници и подначелници; благајкињи и осталим часницама као и перовођи задружном на њиховом ревном и коректном делању у прошлој години, моли све да и на даље остану свако на дојакосњој својој пошти! — Жељи скупштине, после дугог одрицања — да на дојакосњим поштама остану, а особито гђа благајкиња — не могаше молбу одбити, но осташе и на даље у том као часнице.

8. Гђа начелница позива скупштину да у смислу XIII. одређења §. 13. задр. прав: да II-гу половину одборкиња — пошто је прошле год. I-ва половина коцком испала односно измењена да се остала половина новима замени; напомињући, да ако скупштина усхте, може поново те исте бирати.

Бирају се поново исте чланице једногласно.

9. Гђа начелница позива да се изаберу 3 рачунске прегледачице.

Остају и на даље исте што су прошле године биле; наиме: гђа Катица Н. Крестић, Паулина Циглерић и Наталија Гавриловић.

10. Избор 3 чланице које ће седнични записник оверовити.

Остају поново исте гђе што су прошле године биле: на име: гђа Олга Пеша, Зорка Стефановић и Катица Костић.

Овај извештај прима скупштина на врло повољно знање, те изриче гђи благајкињи Сарки Токиној, на њеном дојакошњем савестном и безприкорном пословању, т. ј. тачном вођењу благајничних књига своју захвалност.

Задружни перовођа Милош Кретић, обраћа позорност скупштине на то, пошто овданиња банка плаћа на уложени код ње капитал тек 4%, да се за тај новац купи земље ораће. — која ће бар 10% годишње камате доносити; те с погледом на то: да су критична времена наступила, — у коме сваки умно мислећи — мора врло опрезан за сваку могућу евентуалност — бити, да, за сваки отпор спреман буде, и да сваки покушај, — који би се клонио, да наш народ, живот угаси, свим законитим средствима, да брани своју народну индивидуалност.

Скупштина једногласно прима предлог тај.

Сарајевкиња.

Записник редовне скупштине „Крајцареког штедовног друштва православних Српкиња у Сарајеву“. Пошто је скупштина била сазвана за 1. март, а није се довољан број чланица скупно био, то је на ново сазван 14 марта и без обзира на број чланица одржавана, у просторијама АЕ. Митрополитске конзисторије сарајевске, у три сахата по подне, под предсједништвом друштвене предсједнице гђе Јованке Ј. Бесаровиће.

Присутни су: Високопреосвештени АЕ и митрополит сарајевски г. Ђорђе Николајевић, пречасни г. Стеван Давидовић прото и градски биљежник г. Нећански, изасланик сл. полицајне области; за тим чланице: Гђа Савка Станишина (благајкиња), Мара Х. Авакумовића, Мара П. Петровића, Мара Ђ. Илића, Јелена Самардија, Јованка Шарац, Јефа Н. Краљевића (друштвене одборкиње), гђе: Јелка А. Крешталица, Василија М. Видаковића, Милева Ј. Делијани, Јелка Х. Трифковића (друштвене чланице).

Перо води друштвена пероводкиња Евица Сарајевчићка.

1. На позив гђе предсједнице чита пероводкиња имена редовних и потпомажућих чланица.

Чита се извештај о стању благајне као што слиједи: а) од 83 редовне чланице по 3-65 н. изнаша свота фор. 302-95 нов., б) од гђе Станичићке која је тек ступила у друштво 1 ф., в) од потпомажуће чланице племените Мис Ирбијеве 5 ф., г) од изостале чланице уплаћена 1/4 год. улога 90 нов. Од добровољних прилога: Од гђе: Ане А. Деспића 1 фор. 35 нов., Госпоје С. Дунђеровића 1 фор. 35 н., Даше Т. Делића 1-35 н., Евице Сарајевчића 1-35 нов., Јелке Тодоровиће — 35 н., Јелене Лекићеве — 35 нов.,

Јефте Н. Краљевића 6 фор. 35 н., Јање В. Дуррића 3 ф. 35 н., Јованке Ј. Бесаровиће 2 фор. 35 нов., Јелене Самардије 35 н., Јованке Шарац 35 нов., Јоке П. Пешутове 35 н., Маре Х. Авакумовића 35 н., Маре П. Петровића 35 н., Милице Латас 35 нов., Милице Васићке 35 нов., Милеве Ј. Делијани 35 нов., Росанде Р. Бесаровића —, Савке Д. Јефановића 6 ф. 35 нов., Савке Станишине 1 ф. 35 н., Стаке Ерића 1 ф. 35 нов. Свота од улога и прилога изнаша фор. 341 ф. 20 н. Главница са каматама уложена у Бос. Хер. банки са каматама 4% изнаша фор. 962-35 нов., Готовина дакле до 15 марта 1892. изнаша ф. 1303-55 н.

Издало се: 1. Послужитељу Јефти Узуну у мјесечним ратама по 3 фор 36 фор., 2. Штампарии Ристе Ј. Савића за штампање позива за гл. скупштану 1891. г. 12 ф., За брзојав, пошту, марке, хартију и омоте 3-90 нов., 4. За два печата за друштвене књиге 30 нов. Свега је потрошено до ове год. ф. 52-20.

Сравњење: 1. Примање и готовина од прошле год. изнашају 1303 фор. 55 н., 2. Издавање износи од прошле год. своту 52 ф. 20 нов. Остаје фор. 1251-35. Од ових новаца налази се ф. 1262-46 н. на каматама код Бос. Херц. банке са 4% фор. и 48-89 н. код друштвене благајне. Свега ф. 1251-35. Дакле са остатком слаже се.

III. Избор друштвеног одбора.

Кад се приступило избору новог друштвеног одбора, онда буде дојакошњи одбор једногласно изабран и потврђен.

Друштвена перовот. Евица Сарајевчићка захвали се на поклоњеној јој части и повјерењу, и уједно замоли сл. скупштину да ова себи изабере другог перовођу, и то кога од господе, који ће моћи много боље и вјештије то звање обављати, него она, која је оптерећена школским и домаћим пословима.

Скупштина изјави друштв. перовот. да је друштво са свим задовољно радом и заузимањем, те ју умоли да се и на даље прими те дужности, а особито с разлога, што би перовођи, ако би био који од господе, морали давати награду сваке године, а кад се она те дужности прими, та награда остаје у друштвеној благајни.

Сарајевчићка на то изјави, да се у корист друштвене благајне и на даље дужности прима, ма да јој та дужност много посла задаје.

(Свршиће се).

Јаван рачун

управног одбора добротв. задруге Српкиња Вршчанака о прикупљању добровољних прилога за пострадало становништво горње Угарске.

На гореозначену целъ приложише:

Јелена Петровић 1 ф., Јелена Деметровић 40 н., Катинка Обрадовић 50 н., Арон Јовано-

вић 50 н., Корча 20 н., Бока Андрејевић 50 н., Гига Андрејевић 50 н., Катлица Токић 40 н., Софија Матејић 50 н., Остојић 1 ф., Јован Лукић 50 н., Мартица Токић 1 ф., К. Петровић 20 н., Мара Мандукић 50 н., Мариновић 50 н., Јелена Богдановић 50 н., Недељковић 20 н., Ана Бозор 50 н., Ракила Милић 20 н., Олга Филиповић 20 н., Аца Гергеч 1 ф., Маца Вучетић 40 н., Марија Павковићка 50 н., Санда Владисављевић 50 н., Марија Вукашиновић 2 ф., Катлица плем. Радић 50 н., Јелена Спајић 40 н., Марија Тир 40 н., Чако 50 н., Роза Фелнер 1 ф., Аткари 30 н., Аткари 60 н., Акимовић 1 ф., Шертер 1 ф., М. Врговић 30 н., Кихлер 2 ф., Марија Матејић 50 н., Таубер 2 ф., Шпрингер 1 ф., Димић 30 н., Херм. Дајкнер 1 ф., М. Јовановић 20 н., Лила Јурук 50 н., Софија Андрејевићка 50 н., Катлица Марковић 50 н., Ђорђа пл. Боте син 1 ф., З. Гердец 20 н., Н. Ђурић 30 н., А. Волц 1 ф., Катлица Ранчица 50 н., Лукић 20 н., Ленка Гердец 20 н., Мита Петровић 20 н., Терезија Мокри 20 н., Ана Милосављевићка 50 н., Бр. Бранков 20 н., Лаза Станковић 20 н., Јован Гуга 30 н., Мила Недељковићка 1 ф., Мила Цвејићка 1 ф., Тасика Недељковићка 1 ф., Олга Стефановићка 1 ф., Даница Поповићка 1 ф., Меланија Савић 1 ф., Катарина Поповић 1 ф., Јулка Томић 1 ф., Јулка Новаковић 1 ф., Алекс. Обрадовић 1 ф., Коста Обрадовић 2 ф., Милева Бошковићка 1 ф., Персида Јовановић 1 ф., К. Младеновић 50 н., М. Ранчин 20 н., М. Бошковић 20 н., Драга Манџука 30 н., Катарана Стојковић 50 н., Јулка Илић 50 н., Анка Ђорђевић 80 н., К. Јовановић 1 ф., Милутин Трбић 50 н., Јелена Балој 50 н., Коста Стефановић 30 н., Пекаровић 50 н., Васа Драгић 30 н., К. Младеновић 30 н., С. Јовановић 20 н., Е. Обрадовић 50 н., Ј. Митрашин 50 н., Коста Маринковић 1 ф., М. Јорговић 30 н., Бр. Бозор 50 н., Влада Костић 50 н., Н. Н. 2 ф. Свега: 61 ф. 20 н., (шестдесетједна фор. 20 н.)

Захваљујући се управни одбор добротворне задруге Српкиња Вршчанака г. г. прилагачима, уједно извештава, да је горња свота новаца на одређено место у цели горе означеној отплате.

У Вршцу, 8 јуна 1892.

Меланија Савићка начелница.

Јаван рачун.

Сегединске српске женске задруге, сврху прихода беседе, у корист благајне своје 7. (19). априла т. г. обдржане, скупиле Анна Савић, Еугенија Крестић. — По 5 ф. Творница жесте, Творница гаса, Творница за израђивање кудеље, Др. Мана, Ајзенштедтер и друг, Сегединска кредитна банка, I. Мађарско осигуравајуће друштво, Сегединска рукоделска банка, Сегединска дионичарска штедиона банка, Олга Јовановић.

— По 3 ф. Киш и друг, „Плава Звезда“ Боднар, Ешингер, Просниц и Синови, Лихтенбергер, Хеицман, — По 2 ф. Леополд Р. Вагнер Ф. Браћа Гал, Шлаух, Полцнер, Браун, Трауб и друг, Др. Сингер, Арваи, Вираг. Ендрењи, Шварц и Бухалтер Др. Тот, Алаг, Леваи, Милин, Полгар, Барчаи, Тот П, Мај, Кон и друг, Калмар, Н. Н., Катаи, Барта, Магарашевић Тинка, Др. Унгвари, Др. Циффер, Краус, Гена Крестић, Краус И, Шеинбергер. Јурановић, Дери, Пораи, Кеђеш, Пап, Липкаи, Љубица Обрадовски, Александар Мајски, Милко, Јанковић, Палфи В. Абафи, Др. Раша, Леополд, Софија Декинић, Лазар, Н. Н. Жетер, Вајда С, Вајда Ф. Тот, Неубауер, Зомбори, Ејзенштедтер, Милаши, Полцнер, Н. Н. Кевари, Фратер, Вебер, Зомбори Р. — По 1 ф. 50 н. Раншбург, — По 1 ф. Дајч, Гергел, Бернат, Еизенбергер, Вајда С, Сингер, Марковић, Бургер, Др. Фекете, Нарбут, Сарвади, Ваш, Реицер, Кишаги, Рипнер, Поликан, Сингер С, Печи, Рек, Хеш, Шебек, Кевеши, Клонкаи, Сивош, Гегер, Јован Хариш, Сефи, Гораи, Парници, Палфи Ф. Раитар, Јанковић, Др. Кузман, Др. Ацел. Унгвар, Згорски, Шефер, Початко, Шлезингер М, Шилингер, Бокор, Куп и друг, Браун, Шлезингер С. Полак, Холцер Р, Полицер, Бидел, Тил, Пазман Кустиг, Черваи, Енгелеман, Липтаи, Кенигштеин, Крал, Трески, Хелнер, Путић, Цашик, Мадар, Китер, Гал Ф, Лецтер, Шребел, Др. Шreiber, Керестеш, Лемле, Пос, Рајнер, Гардиан, Варнаи, Комлоши, Ковач, Др. Партош, Ваш, Облат Ј. Фили, Винклер, Н. Н. Н. Сабо, Палфи С. Гутман, Нејдлингер, Нај, Весић, Шебек. Селт, Гардиан. Др. Хибаји Ђулаји, Дајч, Леополд, Смолеши, Просниц В. Њари, Просниц С, Нађ, Јароши, Др. Кошполти, Арањ, Др. Херц, Др. Њемиш, Партаи, Киш, Др. Балаша, Киш М, Менер, Др. Риго, Веинер, Ничовић, Кон, Роша, Шуц, Контрасти, Семзе, Др. Ханас, Гранер, Кон И, Ајгнер Ј, Ајгнер И, Шлезингер, Добош, Келемен, Валтер, Шмиц, Фулман, Мајер, А. Савић, Ремеши, Гугановић, Блау, Шварц, Браун, А Стојковић, Јакобовић, Караши, Брака, Грос, Чипик, Крет, Нађ, Шац, Тергина, Катаи, Розенберг, Силаши, Будаи, П. Груић, Холцер, Шлезингер, Дибл, Палфи В. Ендрењи. Краус, Герле. Реке, Глик, Др. Сивеши уд. Сивеши, Перл, Топпер, Палмаи, Рајо, Н. Н. Леви, К. Лефтер, Рубин, Др. Ђурица, Сомер, Н. Н. Видерман, Бек, Н. Н. Др. Полак, Волфнер, Розенфелд, Гелбергер, Иванковић, Др. Редлих, Хевеши, Ласло, Молнар, М. Крестеканић, Др. Енгел, Балог, Рајнер, Лазар, Сак, Восари, Јухас, Орбан, Корпаши, Текулић, Рудершмид, Балог, Шуц, Др. Варга, Швајгер, Калдари Н. Н. Конх. Рац, Н. Н. Ујгази, Веке, Берек, Н. Н. Др. Рајнер, Др. Мађар, Кард ш, Шуц. Видерман И, Репаш, Сентмиклоши, Шиндлер, Меак, Берначки, Кираљ. — По 60 н. Розенфелд. — По 50 н. Веде, Н. Н. Н. Н. Гросман, Линдлфелд, Н. Н. Ј. Д. Доман, Тедишко, Лукач, Кон,

Бера, Штајнер, Бабош, Тајфер, Сајфенсидер, Химмелштајн, уд. Полак, Н. Н. Комлопи, Б. Б. Шериер. Молиторие, И. И. Галицер. М. Манојловић, Гринбаум, Цајзлер, Мајер И. Браун, Дарнер, Вансбург, Вајнер, Сенеш, Кардош, Ках, Феллеги, Фишер, Вароши, И. И. Гараи, И. И. Др. Рудолфи. Поповић, Фаји, Прагер, Немечкаји, Хорт, Шиндлер. — По 40 н. Рац, Сич. — По 30 н. Рот, Н. Н. Н. Н. Н. Н. Н. Н. Свега 437 ф. 80 н. —

Анна Фирићхаски, Марија Јаникијевић, Емилија Сремац скупили: — Сегединска срп. прав. општина 20 ф. — Бак Б. и син 20 ф. — По 5 ф. Парна млина Викториа, Сегединска трговачка занатлијска Банка, Сегединска Чонградска Банка 5 ф. — По 4 ф. Фехер Ипољ. — По 3 ф. Палфи градоначалник. Емилија Сремац. — По 2 ф. Кхус, Хавличек, Браћа Винклер, Хеслехи, Шлоссер, Вагнер. Штајнер, Сајфман, Фелгер, Јелена Колб, Мирковић, Зомбори. Ференчевић, М. Раић, Егреши, Киттер, Ленђел, Пап, Сестре Хелбинг. — По 1 ф. Амалија Шрутак, Сатмар, Т. Кутрички Милко Х. Рамахер, М. Јеврић, уд. Зубановић. Давид, Каплањ. Н. Н. Љ. Ђурчић, Мишко Панић, А. Трифунац, А. Атанасијевић, Унди, Тотер, Шварц, Лобмајер, Шари, Филомона, Шкултети. Олговањи, Хомор, Сегеди: Ђурица, Ердег. Келемен, М. Видаковић, Ваниш. Мађар, уд. Божић, Тамаша, Енгел, Флај-

Тома Јаникијевић
перовођа

шер, Фурнир, Абрахам, Иванковић, Живковић, Видовић, Кифер, Мичкеи, уд. Каракашевић, А. Фирићхаски, М. Јаникијевић, М. Поповић, И. Недељковић, уд. Крестић, Гринблат, Браузветер, Слуха, По 60 н. Н. Н. Биро, Павловић, Прал, По 50 н. Штајнвалд, Куташи, Шенфелд. Н. Н. Немет, Н. Н. Хубачак, Н. Н. Нађ, Кунфалви, Рихтер. Н. Н. Коцан. — По 40 н. Швајдел, Коташи, — По 20 н. Мишић.

Увече на каси приложили Бароница Живковић Загреб 5 ф. Никанор Поповић пр. епископ темишварски 5 ф. Инкогнито 5 ф. Бугарски 1 ф. Лазар Арадски 1 ф. Коста Михајловић 1 ф. Душан Радић Суботица 3 ф. Лаза Дунђерски 3 ф. Др. Душан Петровић 3 ф. Топонареки 2 ф. Др. Милан Ђирић Н. Сад 2 ф. Драгиња Јаковљевић 2 ф. Вучетић Јоца 2 ф. Петар Агрима 2 ф. уд. Катича Тешаић 1 ф. уд. Обрадовски 1 ф. Јелена Коњевић 2 ф. Гизешан 1 ф. Пера Петровић Београд 5 ф. Ердели Нацина глазба 10 ф. За ложе и улазнице на каси 249 ф. 30 н. прилози 57 ф.

Цео приход износи 907 ф. 00 н.

Издатак 477 ф. 62 н.

Чист приход 429 ф. 38 н.

С овим се изјављује у име српске женске задруге најтоплија благодарност свима штовањим прилагатељима.

Емилија Сремац
начелница.

ЗАБАВА.

СВЕЧАНИ УТИСЦИ.

I.

„Одби се бисер грана!
Таласа песма мила,
Сватовска грла јасна
Заносно су је вила.

Жеље су: талас плахи
Што песму напред креће, —
Процвале жеље живе
У росно шарно цвеће.

Па од тог цвећа, свати
Славолук диван сплели,
А погледа им зборак
Разумедох васцели:

„Ево ти, нево драга,
Уздарје наше мило,
Прођ' кроза њ, а кроз живот
Небо те заштитило!“

А из мог ока тада
Скруни се суза јасна,

Схватих јој збора нема
Ал' за ме тако гласна.

Значајним збором својим
Та суза бистра мала,
Тумач ми срца била:
„О, хвала, свати, хвала!“

II.

Величанствен тренут онај
Још на јави често снивам:
Кад преда те стадох, мајко,
Десницу ти да целивам!

У грудима, пређе бурно,
Срце ми се смрзло, стегло,
При помисли: чега ј' мајко,
Твоја душа сада легло?

Можда она — мишљах тужно, —
Збори боно, уздрхтано:
„То зар твоја благодарност
На пези ми, ћери, храно!“

Остављајућ мајку своју
Куд си нагла, куда циљаш? ...
Ал' ти, мајко, добра мајко,
Још ме тихо благосиљаш!! ...

О, та сиње море,
Има свога краја,
И његова сила,
Безмерна пучина,
И свиколки редом
Васионе диви,
Безгранична ј' само
Љубав материна!

ЉУБАВ СВЕ ОКРЕЂЕ.

Село П. је малено село. Из њега шаљем једну причу. Малено село, мала и прича. Ал' је та прича жива догађај, о коме ће вам сваки П-чин да прича баш као и ја.

— Није требала тако да уради!

Сваки ће вам овим речима почети причу, па ћу и ја.

— Ал' најпосле Бог је хтео тако, или је баш суђено!

Тако се сваки тргне, јер се боји, да не би неправедно осудио. Тако ћу и ја!

Дан, као што је Богу воља. Леп ли је дан, а сунце сја, па не да човеку, ма и највећа буба био, да га преспава. Мислиш, да је изникао свет из земље. Тако све гамиже по пољу. Једни сеју кукурузе, други плеве жита. Млађи свет пева, да се ори. А и стари не могу, да затаје своју радост. И, ако не певају, а они по мало свирућу.

Та само у царству човековом да уживаш, па је доста. А где је оживило царство биља, што ти душу блажи; а где царство животиња, особито тица, што у лету крестаре која вишље, која ниже испод небесног свода, па те занесу умилним цвркутом.

Ал', хајде хладно да се запитамо: та зар би и могло бити другојачије у пролеће, кад се све оживљава и повим, веселијим дахом дише?!

Само тако може да буде! Све је живо, све је весело! Јест, али на пољани!

Кад се не би освртали на ову кратку причу, могли би рећи, да је и у селу све весело. Чак и старе баке су веселе! Је-

Ш.

Збогом девојаштво, скрињо блага мога!
Благо сјајно: разбој и многа нит танка;
Нити: моји дивни златонади санци,
Разбој: моја млада душа плетосанка!

Не предајем ја вас заборау вајну,
Ево од вас сплетам усмену трајну!
Марљиво вас нижем, у оплату свијам,
Драгоцену слику њоме да обвијам:
Дело уметника све-васионскога, —
Будућност живота овоземног мога!

Д. Неранцић-Брашованова.

дна ти певуши унучету, друга сама себи поред гушчића, које бака брижљиво храни било на трави у башти, било пред ходником. Та зна бака, да треба и за кућу, па мало и за продају. А зар за попу да заборава? Јој, све, али то не!

Где ме сад! Готово, да ме баба задржа!

Крајња кућа од оне стране света, на којој нам сунце својом румени вели „лаку ноћ“ као да мрзи на пролетњу дивоту. Нема ти никога ни на дворишту. И, ако би викнуо уобичајеним узвиком „нано“, не би нико изашао. Кућа широм отворена. Мора бити ма кога унутра, па ма спавао..

Неће се добра Милка Перић увредити и ако је пробудимо. Та не би њу цело село, и мало и велико онако срдачно звало „нано“, да она није добра душа! Хајд'мо унутра!

Мала чађава кујна је отворена. Ма како лупао ногама у ходу, опет се нико не одазива. Завириш десно у собу, нема никога. Хајд' лево! Управо у собу!

По намештају видиш, да је соба спаваћа, За столом као умртвљена седи нана. Нано, нано!.. Тек се сада трже нана и у плачу се мучи, да и једном речи отпоздрави госта.

— Ко-о-је? пита нана.

— Ја сам!

— А ти си, Јело!

— Ја сам! потврди Јела Паланачка, прва комшица.

— Шта ти је? поче снаш Јела.

— Уби ме! Несретница ме уби! Ко ће ме сада водити, ко ли хранити... кука Нана.

— Да није, Боже 'прости, одбегла? унашће снаш-Јела.

— Одбегла, оставила ме, да се патим, да умирем пре времена. Опет, да сам ја као и други свет... Али Бог ми даде, те сам унакарађена...

— Та да, упаде снаш-Јела, да ти видиш, но...

Не треба их даље слушати. Ово „да ти видиш“ доста је, па да поновимо „Није требала тако да уради“. Оставити слепоу матер, па за драгог поћи!... А има ли драже од матере?!

Има! А то се може из ове мале приче видети као из безброј од почетка света, па до свршетка му!

А шта је том' узрок, да је нешто драже и од матере?

И опет љубав према оном, који је увек, који је и сада, који ће увек неумитно рушити љубав према мајци! Љубав према драгом!

А шта замењује љубав према матери? Не заборавимо на њену љубав!

За мало дана, па оживи и Нанина кућа. Невенка, јединица ћерка се повратила са својим драгим, да заједно врате и исплате љубав мајчину, која је толико слатка у животу!

Ах, сад ми је цело моје село и опет живо и весело!

Љубав све окреће! Којанка.

МОЈОЈ СОФИЈИ.

Софијце! чедо моје драго,
Кћери моја, — бесцен моје благо;
Срце ми је препоно милина,
Јер данас ти ј' шеснаест година!

Природа се из сна свога буди
Па нам миље раздрагава груди;
Сијнуло је дивно прамалеће,
Већ се смеши, пуши, шарно цвеће.

И твојој жићу, чедо моје мило,
Брачне среће моје, бела вило,
Сијнуло је красно прамалеће
Што се више повратити неће!

С' тога желим: „срећна била кћери!
Дуговечна у највећој мери;
Здрава, чила, задовољна била
Ка' у гори загоркиња вила!“...

У Т. Кањижи, 6. марта 1893.

Но како си ка' но роса млада
Тешко ти је још расудит сада,
Лептир мали кад на цветак слети
Не зна куд ће вихор га однети.

Па послушај савет бабе свога
Родитеља — оца јединога:
Памти речи, што ћу т' данас рећи
У врлини пут је само к срећи.

Поштуј, слушај све старије твоје
Што те љубе као очи своје;
Више свега љуби Српство драго
Посвети му све животно благо!

Родољубље нек' ти пали груди
Српски понос осећаје буди;
Да те увек та врлина краси,
Поноси се, чедо, — Српкиња си!

Паја Димитријевић.

ЧИТУЉА

Боста С. Протић генерал и краљевски намесник у Београду, преминуо је напрасном смрћу 4. јуна о. г.; храбар и одликован војник, који је и на књижевном пољу леп дар показао. Вечан му спомен!

Тима Крестић потомак једне од најстаријих породица тителских преминуо је 16. јуна о. г. у пуној мушкој снази. Фирма Крестићева постоји више од 100 година и била је свагда угледна и поштована. Па и покојни Тима беше виђен и поштован члан нашег народа и једном приликом и кандидат посланички за земаљски сабор. Лака му била црна земља!

Драга Поповић из Товарника, мати хрватског земаљског заступника г. Стеве Поповића-Вацког, општепоштована старица, преминула је

у својој 66. години живота у очи Иван-дана, о. г. Лака јој била црна земља!

Антонија Ружићка мати наше заслужне новосадске начелнице, преминула је у Сомбору код своје нећаке, у дубокој својој старости, у 83. години живота. Нека је преблаг и бог прими у рајска недра своја!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

„Српски Гласник“. Под овим насловом почео је од почетка маја о. г. излазити у Сомбору нов недељни лист за просвету, забаву, привреду и трговину. Власник, издавалац и одговорни уредник му је Ђура Маширевић. Цена је годишња за Аустро-Угарску: 4 ф. а на четврт године 1 ф. За Србију и Црну Гору 10 динара на годишњу или 2½ данара на четврт године.